

PRESENTACIÓ

Entre les novetats que ofereix el nostre ordenament sobre el Tribunal Constitucional, hi ha la que fa referència a la figura del president: a diferència del que succeeix en altres països, aquest càrrec no resulta d'una elecció interna o d'una designació feta per òrgans o circumstàncies externes, sinó de l'establiment d'un torn rotatori en virtut del qual tots els magistrats exerceixen el càrrec una vegada durant el seu mandat. Aquesta successió natural en la Presidència reforça la imatge d'un òrgan amb igualtat de posició de tots els membres, que ha de basar el funcionament correcte i harmònic en la conjunció interpersonal al servei de la garantia de la Constitució com a norma suprema.

Això ha estat, per fortuna, el que ha succeït en el decurs d'aquests sis primers anys de l'activitat del Tribunal Constitucional. Però aquests sis primers anys han tancat un cicle necessari igualment previst normativament: el magistrat François Luchaire, que no pot ser renovat, ha finalitzat el seu mandat. Amb aquest fet aquell nucli de membres "fundadors" ha experimentat la primera reducció o la primera obertura que, per raons òbvies, anirà afectant la resta de membres gradualment.

L'absència d'un membre tan significat, al marge del sentiment que això provoca, reforça aquesta impressió d'haver-se coronat una etapa important en la nostra institució. Però, al mateix temps, marca el començament d'una nova etapa afrontable amb el mateix esperit d'integració i de servei que fins ara ha inspirat tota l'actuació del Tribunal.

A més, l'any 1999, amb la seva càrrega simbòlica d'acabament de segle, ha manifestat en el nostre àmbit concret de la jurisdicció constitucional una altra dualitat creativa que imposa tot canvi: s'ha modificat la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, ampliant-se així les competències en matèria de control constitucional de les possibles violacions del dret a la jurisdicció; però, alhora, s'ha atorgat una rellevància més gran al Tribunal Superior de Justícia, mitjançant la introducció d'un darrer incident de nul·litat d'actuacions. Com és lògic, i al marge de l'augment del nombre de casos presentats, aquestes modificacions sempre necessiten un procés d'adaptació per poder aclarir amb una certa rapidesa i amb el mínim cost possible, les noves exigències. I en aquest punt el Tribunal ha entès que, com a principi general i com a garantia de seguretat, l'incident de nul·litat d'actuacions esmentat serà exigible sempre que l'objecte principal del recurs d'empara versí sobre una possible vulneració dels drets a la jurisdicció.

D'aquesta forma, per una coincidència casual en el temps, el nostre Tribunal ha vist modificada la seva composició de persones i l'esfera de les seves competències. No obstant això, res no altera el sentit profund d'aquesta institució

que es troba per sobre dels membres que la integren i de la sempre possible modificació legislativa del seu règim de funcionament concret.

Miguel Ángel Aparicio Pérez
President del Tribunal Constitucional



I. INTRODUCCIÓ

L'article 24.e) de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, de data 3 de setembre de 1993 (d'ara endavant, LQTC), imposa a aquest Tribunal l'obligació de trametre al Consell General una memòria anual sobre la situació de la justícia constitucional a Andorra.

En compliment d'aquest precepte, el Ple del Tribunal Constitucional ha escomès la tasca de decidir sobre el contingut de l'esmentada Memòria.

I, en fer-ho, vol deixar constància prèvia de quins són els objectius perseguits:

1. Donar compte al Consell General, com a òrgan dipositari de la sobirania nacional, de les actuacions del Tribunal durant l'any 1999, amb especial i detallada referència a l'activitat jurisdiccional, que constitueix la seva raó de ser.
2. Deixar constància dels fets, les dades i les altres circumstàncies que formen la seva curta història, amb el fi que puguin integrar-se en el futur en la història del conjunt de les institucions estatals d'Andorra, com a part de la memòria col·lectiva del país.

L'ordre d'exposició adoptat és el següent:

- II. De l'activitat jurisdiccional del Tribunal
- III. Dels quadres estadístics referents a l'activitat del Tribunal
- IV. De les activitats institucionals no jurisdiccionals
- V. De la Presidència i els magistrats del Tribunal Constitucional
- VI. Del personal al servei del Tribunal
- VII. Del pressupost i la seva administració
- VIII. De la seva aprovació

II. DE L'ACTIVITAT JURISDICCIONAL DEL TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

En el decurs de l'any 1999, el Tribunal Constitucional ha resolt, d'acord amb els procediments establerts en la Constitució i regulats per la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, vint-i-una causes: un procediment de dictamen previ sobre l'adequació de les lleis instat pels coprínceps, i vint recursos d'empara constitucional. Quinze van ser inadmeses a tràmit, cinc van ser admeses a tràmit i una va ser arxivada per desistiment voluntari del recurrent.

Així mateix, actualment, es troben pendents de resolució un recurs directe d'inconstitucionalitat contra una llei i un recurs d'empara.

Causa 98-3-RE

Recurs d'empara interposat pel Ministeri Fiscal contra la sentència de data 28 de setembre de 1998, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia en l'expedient B-615-2/96, per presumpta vulneració del dret a la jurisdicció i del dret a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs d'empara va ser interposat el dia 12 de novembre de 1998. Va ser admès per aute del Tribunal del dia 18 de desembre de 1998. El ponent de la causa va ser el Sr. François Luchaire.

El dia 13 de febrer de 1999 es va dictar sentència que atorgava l'empara sol·licitada pel Ministeri Fiscal i per la part codemandant en el present recurs, declarava que havia estat vulnerat el dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, per la sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia de data 28 de setembre de 1998, anul·lava el pronunciament b) de l'esmentada sentència i retrotreia les actuacions al moment anterior a dictar-se la sentència únicament pel que feia a l'atribució, l'administració i l'ús dels béns comuns dels cònjuges.

Causa 98-4-RE

Recurs d'empara interposat pel Ministeri Fiscal contra la sentència de data 28 de setembre de 1998, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia en l'expedient B-1.290-6/96 per haver-se pogut produir un excés de jurisdicció en el decurs del procediment, una presumpta vulneració del dret a un procés degut i del dret a un procés substanciat per un tribunal predeterminat per la llei, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs d'empara va ser interposat el dia 12 de novembre de 1998. Va ser admès per aute del Tribunal del dia 20 de novembre de 1998. El ponent de la causa va ser el Sr. Miguel Ángel Aparicio Pérez.

El dia 16 de gener de 1999 es va dictar sentència que desestimava el recurs d'empara formulat pel Ministeri Fiscal i per la part codemandant en el present recurs, i declarava que la sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de

Justícia de data 28 de setembre de 1998 no vulnerava l'article 10 de la Constitució.

Causa 99-1-DP

Procediment de dictamen previ sobre l'adequació a la Constitució de les lleis instat pel representant personal de S.E. el Copríncep d'Andorra, Jacques Chirac, en relació amb la Llei de modificació de la Llei de taxes sobre el consum, de data 30 de desembre de 1985, text aprovat pel Consell General en la sessió del dia 4 de març de 1999. El dictamen previ va ser formulat el dia 25 de març de 1999. Va ser admès a tràmit el dia 9 d'abril de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Josep López Burniol.

El dia 4 de juny de 1999 es va dictar l'aute que declarava que la Llei de modificació de la Llei de taxes sobre el consum, de data 30 de desembre de 1985, aprovada el 4 de març de 1999, era contrària als articles 37 i 59 de la Constitució i que, per tant, no podia ser sancionada per cap dels dos coprínceps.

Causa 99-1-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Robert Vilaró Díaz contra les sentències de la Secció Civil del Tribunal de Batlles i de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, dictades el 29 d'octubre de 1998 i el 29 d'abril de 1999, respectivament, per presumpta vulneració dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el dia 20 de maig de 1999. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal del dia 2 de juliol de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. Pere Vilanova Trias.

Causa 99-2-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Josep Alís Balletbó contra la sentència de data 24 de setembre de 1998, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per presumpta vulneració dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el dia 21 de maig de 1999. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal del dia 2 de juliol de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. François Luchaire.

El dia 14 de juliol de 1999, la part recurrent va presentar -en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional- un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió del Tribunal. El recurs de súplica va ser rebutjat per aute del Tribunal de data 18 de setembre de 1999.

Causa 99-3-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Helia Maria Gonçalves Lopes Inacio contra una part de la sentència de data 29 d'abril de 1999, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia en els autes TSJC-155/98, per presumpta vulneració dels drets reconeguts als articles 10 i 18 de la Constitució. El recurs d'empara va ser interposat el dia 27 de maig de 1999. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal del dia 4 de juny de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. Miguel Ángel Aparicio Pérez.

Causa 99-4-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Emili Campos Ordaz contra la sentència de data 16 de maig de 1997, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per presumpta vulneració dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el dia 31 de maig de 1999. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal del dia 2 de juliol de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Josep López Burniol.

El dia 9 de juliol de 1999, la part recurrent va presentar -en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional- un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió del Tribunal. El recurs de súplica va ser rebutjat per aute del Tribunal de data 18 de setembre de 1999.

Causa 99-5-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Josep Rossell Vidal contra l'aute de data 17 de març de 1999, dictat per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia en l'expedient núm. AD-045-1/98, per presumpta vulneració dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el dia 31 de maig de 1999. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal del dia 2 de juliol de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. Pere Vilanova Trias.

El dia 9 de juliol de 1999, la part recurrent va presentar -en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional- un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió del Tribunal. El recurs de súplica va ser rebutjat per aute del Tribunal de data 18 de setembre de 1999.

Causa 99-6-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Eduard Calvó Casanovas contra la sentència de data 23 de juliol de 1998, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per presumpta vulneració dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el dia 1 de juny de 1999. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal del dia 2 de juliol de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. Miguel Ángel Aparicio Pérez.

El dia 9 de juliol de 1999, la part recurrent va presentar -en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional- un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió del Tribunal. El recurs de súplica va ser rebutjat per aute del Tribunal de data 18 de setembre de 1999.

Causa 99-7-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. R.M.P.S. contra la sentència de data 20 de maig de 1999, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per presumpta vulneració dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs d'empara va ser interposat el dia 1 de juny de 1999. Va ser admès per aute del Tribunal del dia 18 de setembre de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. François Luchaire.

El dia 5 de novembre de 1999 es va dictar sentència que desestimava el recurs d'empara formulat per la representació processal de la Sra. R.M.P.S., i declarava que la sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia de data 20 de maig de 1999 no vulnerava l'article 10 de la Constitució.

Causa 99-8-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Anna M. Moreno Valenzuela contra la sentència de data 21 de gener de 1999, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per presumpta vulneració dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el dia 2 de juny de 1999. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal del dia 2 de juliol de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Josep López Burniol.

Causa 99-9-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Antoni Ubach Mortés contra la sentència de data 7 de maig de 1997, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per presumpta vulneració dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs d'empara va ser interposat el dia 3 de juny de 1999. Va ser admès per aute del Tribunal del dia 18 de setembre de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. Miguel Ángel Aparicio Pérez.

El dia 5 de novembre de 1999 es va dictar sentència que desestimava el recurs d'empara formulat per la representació processal del Sr. Antoni Ubach Mortés, i declarava que la sentència de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia de data 7 de maig de 1997 no vulnerava l'article 10 de la Constitució.

Causa 99-10-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Josep Lladós Estrany contra l'aute de data 14 d'abril de 1997, dictat per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per presumpta vulneració dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el dia 3 de juny de 1999. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal del dia 2 de juliol de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. François Luchoire.

El dia 12 de juliol de 1999, la part recurrent va presentar -en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional- un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió del Tribunal. El recurs de súplica va ser rebutjat per aute del Tribunal de data 18 de setembre de 1999.

Causa 99-11-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Josep Pompeu Nogueira Batista Dos Santos contra la sentència de data 7 de gener de 1999, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per presumpta vulneració dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el dia 3 de juny de 1999. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal del dia 2 de juliol de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Josep López Burniol.

El dia 13 de juliol de 1999, la part recurrent va presentar -en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional- un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió del Tribunal. El recurs de súplica va ser rebutjat per aute del Tribunal de data 18 de setembre de 1999.

Causa 99-12-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Eva Pardines Albiac i altres contra la sentència de data 17 de desembre de 1998, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia en la causa AD-092-2/96, per presumpta vulneració dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el dia 3 de juny de 1999. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal del dia 2 de juliol de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. Miguel Ángel Aparicio Pérez.

El dia 13 de juliol de 1999, la part recurrent va presentar -en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional- un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió del Tribunal. El recurs de súplica va ser rebutjat per aute del Tribunal de data 18 de setembre de 1999.

Causa 99-13-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Ramon Canut Vilarrubla contra la sentència de data 21 de setembre de 1998, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per presumpta vulneració dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el dia 4 de juny de 1999. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal del dia 2 de juliol de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. Pere Vilanova Trias.

Causa 99-14-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Francesc Barbero García contra la sentència de data 20 de maig de 1999, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia en l'expedient 228-4/97, per presumpta vulneració dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el dia 11 de juny de 1999. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal del dia 18 de setembre de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. François Luchaire.

El dia 30 de setembre de 1999, la part recurrent va presentar -en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional- un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió del Tribunal. El recurs de súplica va ser rebutjat per aute del Tribunal de data 15 d'octubre de 1999.

Causa 99-15-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la societat mercantil Vallsegur, SA contra les sentències de la Secció Administrativa del Tribunal de Batlles i de la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, dictades el 18 de febrer i el 15 de juliol de 1999, respectivament, per presumpta vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el dia 7 de setembre de 1999. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal del dia 5 de novembre de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. Pere Vilanova Trias.

El dia 15 de novembre de 1999, la part recurrent va presentar -en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional- un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió del Tribunal. El recurs de súplica va ser rebutjat per aute del Tribunal de data 17 de desembre de 1999.

Causa 99-16-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal dels Srs. Alejandro Albors Castella i Francisco Maza Sánchez contra la sentència de data 2 de setembre de 1999, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per haver-se pogut produir una vulneració del dret a la presumpció d'innocència i del dret a obtenir una decisió fonamentada en dret, reconeguts a l'article 10 de la

Constitució. El recurs va ser interposat el dia 23 de setembre de 1999. Va ser inadmissió a tràmit per autè del Tribunal del dia 5 de novembre de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Josep López Burniol.

El dia 12 de novembre de 1999, la part recurrent va presentar -en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional- un recurs de súplica contra l'autè d'inadmissió del Tribunal. El recurs de súplica va ser rebutjat per autè del Tribunal de data 17 de desembre de 1999.

Causa 99-17-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la societat mercantil Cevalls, SA contra la sentència de data 21 d'octubre de 1999, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per haver-se pogut produir una vulneració del dret a un procés degut, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el dia 11 de novembre de 1999. Va ser inadmissió a tràmit per autè del Tribunal del dia 17 de desembre de 1999. El ponent de la causa va ser el Sr. Miguel Ángel Aparicio Pérez.

Causa 99-18-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. A.N.U. contra la sentència de data 21 d'octubre de 1999, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per haver-se pogut produir una vulneració dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el dia 12 de novembre de 1999.

Amb data 7 de desembre de 1999, la representació processal del Sr. A.N.U. va presentar escrit de desistiment del recurs d'empara esmentat per defecte processal inesmenable. El Tribunal Constitucional mitjançant autè de data 17 de desembre de 1999 va constatar el desistiment esmentat i va arxivar la causa.

CAUSES PENDENTS DE RESOLUCIÓ

En el moment de redactar aquest capítol de la Memòria, el Tribunal es troba coneixent de dues causes judicials:

Causa 99-1-L

Recurs directe d'inconstitucionalitat interposat per la representació processal dels M.I. Consellers Generals, Srs. Jordi Torres Alís, Josep Dallerès Codina, Narcís Casal de Fonsdeviela, Miquel Alís Font, Ladislau Baró Solà, Enric Tarrado Vives, Jaume Bartumeu Cassany, M. Rosa Ferrer Obiols, Vicenç Mateu Zamora, Vicenç Alay Ferrer i Simó Duró Coma, contra la Llei de creació de la societat pública Forces Elèctriques d'Andorra, SA, aprovada pel Consell General el dia 30 de

setembre de 1999 i publicada al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra el dia 27 d'octubre de 1999.

L'escrit d'interposició de recurs directe d'inconstitucionalitat va ser presentat i registrat al Tribunal Constitucional el dia 26 de novembre de 1999.

Causa 99-19-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Robert Cassany Rossell contra la sentència i l'aute de data 14 de setembre i 11 de novembre de 1999, respectivament, dictats per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per haver-se pogut produir una vulneració dels drets reconeguts als articles 10 i 12 de la Constitució. El recurs va ser interposat el dia 1 de desembre de 1999.



III. DELS QUADRES ESTADÍSTICS REFERENTS A L'ACTIVITAT DEL TRIBUNAL

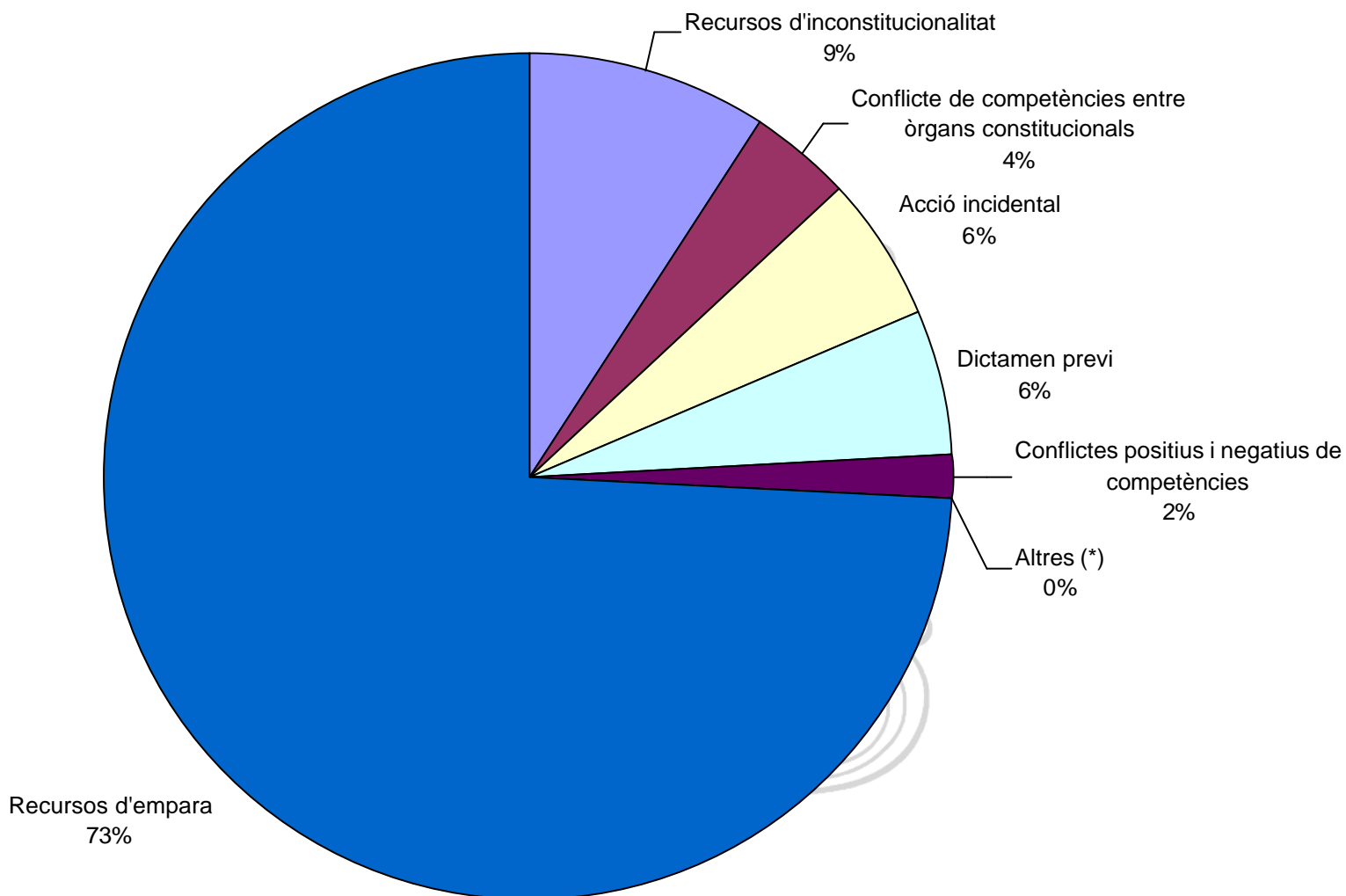
Quadre núm. 1

Assumptes presentats al registre de la Secretaria General del Tribunal Constitucional des del dia 17 de desembre de 1993 fins al dia 17 de desembre de 1999, classificats per tipus de recurs

	1993-1994	1995	1996	1997	1998	1999
Total						
- Processos directes de constitucionalitat contra lleis, decrets legislatius i Reglament del Consell General 5 (Articles 43 a 51 LQTC)	2	-	-	2	-	1
- Processos incidentals d'inconstitucionalitat instats per la jurisdicció ordinària 3 (Articles 52 a 58 LQTC)	-	1	-	2	-	-
- Procediments de control previ de constitucionalitat dels tractats internacionals - (Articles 59 a 62 LQTC)	-	-	-	-	-	-
- Procediments de dictamen previ d'adequació a la Constitució de les lleis instat pels coprínceps 3 (Articles 63 a 68 LQTC)	1	1	-	-	-	1
- Conflictes de competències constitucionals entre el Consell General i el Govern, com a òrgans generals de l'Estat, i els comuns, com a òrgans de les parròquies, o d'aquests darrers entre si 2 (Articles 69 a 77 LQTC)	-	-	-	-	2	-
- Conflictes positius i negatius de competències constitucionals entre els coprínceps, el Consell General, el Consell Superior de la Justícia i el Govern 1 (Articles 78 a 84 LQTC)	1	-	-	-	-	-
- Recursos d'empara 40 (Articles 85 a 96 LQTC)	-	4	9	4	4	19
Totals 54	4	6	9	8	6	21

Quadre Num. 2

Assumptes presentats al registre de la Secretaria General del Tribunal Constitucional des del dia 17 de desembre de 1993 fins al dia 17 de desembre de 1999, classificats per tipus de recurs



(*) Procediments de control previ de constitucionalitat dels tractats internacionals (art. 59 a 62 LQTC).

Quadre núm. 5

Classificació dels assumptes presentats al Tribunal Constitucional des del dia 17 de desembre de 1993 fins al dia 17 de desembre de 1999, amb expressió de la decisió pronunciada pel Ple del Tribunal Constitucional

	Assumpes presentats al registre de la Secretaria General del TC	Assumpes admesos a tràmit	Assumpes no admesos a tràmit	Assumpes pendents d'admissió o d'inadmissió
Recursos d'inconstitucionalitat	5	4	-	1
Processos incidentals d'inconstitucionalitat	3	3	-	-
Procediments de control previ dels tractats internacionals	-	-	-	-
Procediments de dictamen previ de les lleis	3	2	1	-
Conflictes de competències entre òrgans constitucionals	2	2	-	-
Conflictes positius i negatius de competències	1	1	-	-
Recursos d'empara	40	17	21	1
Totals	54	29	22	2



Quadre Núm. 4

Resolucions dictades pel Tribunal Constitucional fins al dia 17 de desembre de 1999
 amb indicació del contingut estimatori o desestimatori

	Estimatori *	Desestimatori
Recursos d'inconstitucionalitat	1	3
Processos incidentals d'inconstitucionalitat	-	3
Procediments de control previ dels tractats interna- cionals	-	-
Procediments de dictamen previ de les lleis	1	1
Conflictes de competències entre òrgans constitucionals	1	1
Conflictes positius i negatius de competències	-	-
Recursos d'empara	9	8
	12	16

* Estimatori (totalment o parcialment)



IV. DE LES ACTIVITATS INSTITUCIONALS NO JURISDICCIONALS

A) Externes

Els magistrats han continuat desenvolupant la tasca de difusió del seu treball jurisprudencial i de l'organització constitucional andorrana portant a terme nombroses conferències i ponències a l'estranger dirigides a difondre i divulgar el nostre dret constitucional.

Ha continuat augmentant també el nombre de professionals del dret i ciutadans que s'han dirigit, personalment o per escrit, als serveis del Tribunal Constitucional per conèixer quines són les competències jurisdiccionals que té atribuïdes i quins procediments judicials poden utilitzar els particulars davant el Tribunal per a la protecció i la defensa dels drets fonamentals.

1. Activitats de caràcter internacional

- **XI Conferència europea de tribunals constitucionals**

Aquesta Conferència va tenir lloc a Varsòvia dels dies 16 a 21 de maig. El tema de treball dels tribunals participants va versar sobre "La llibertat religiosa segons la jurisprudència dels respectius tribunals constitucionals". Van participar a les sessions de treball el Sr. Miguel Ángel Aparicio, el Sr. Pere Vilanova Trias i el Sr. François Luchaire.

- **VII Conferència internacional de justícia**

El Sr. François Luchaire va participar a Moscou dels dies 27 a 29 de maig a la VII Conferència internacional de justícia organitzada pel *Center for Democracy*. En el decurs d'aquesta Conferència internacional es va estudiar la independència judicial en els tribunals suprems i constitucionals. La propera reunió d'aquest organisme tindrà lloc a San Francisco.

- **Seminari UniDem de Brno sobre "El dret a un procès equitable"**

El president del Tribunal Constitucional, Sr. Miguel Ángel Aparicio Pérez, va participar dels dies 23 a 25 de setembre en aquest seminari, organitzat per la Comissió europea per a la democràcia i el dret en cooperació amb el Tribunal Constitucional de la República Txeca i la Universitat de Montpeller.

2. Reunions institucionals

8 de març. El president del Tribunal va lliurar al M.I. Sr. Francesc Areny Casal, síndic general, la Memòria del Tribunal corresponent a l'any 1998. Així mateix, el president va lliurar una còpia de la Memòria i un exemplar del recull de jurisprudència al M.I. Sr. Marc Forné Molné, cap de Govern.

2 de juliol. El Tribunal Constitucional va rebre en la seva seu la visita oficial del representant personal de S.E. el Copríncep d'Andorra, Jacques Chirac, el Sr. Frédéric de Saint-Sernin.

3. Activitats de divulgació

Setembre. El Sr. François Luchaire i l'ambaixadora del Principat d'Andorra a la República Francesa, Sra. Meritxell Mateu, van publicar un llibre intitulat *La Principauté d'Andorre: hier et aujourd'hui*, editat per l'editorial Economica en la seva col·lecció "Mieux Connaître".

18 de novembre. El Sr. François Luchaire va pronunciar una conferència a Numea (Nova Caledònia) sobre la sobirania compartida en el decurs de la qual va dedicar una gran part del seu contingut a descriure i exposar l'exemple andorrà.

18 de novembre. El Sr. Joan Josep López Burniol va ser ponent del seminari sobre *Les fonts del dret andorrà* organitzat pel Col·legi d'Advocats d'Andorra.

29 de novembre. El Sr. François Luchaire va pronunciar la conferència *La sobirania en el món europeu* amb motiu del seu comiat com a magistrat constitucional. (Vegeu l'annex)

2 de desembre. El Sr. Miguel Ángel Aparicio Pérez es va fer càrrec de la presentació del llibre *L'Estat andorrà*, de Laura Roman, prevista entre altres actes amb motiu del Dia d'Andorra a Barcelona.

4. Altres activitats

En el decurs d'aquest cinquè any d'activitat el Tribunal ha estat present en la vida pública andorrana, especialment per mitjà del seu president que, per imperatiu legal (article 27.a) de la LQTC), n'exerceix la representació. En representació del Tribunal, el president i/o el vicepresident han participat i assistit als actes en els quals el protocol exigia la seva presència.

Així mateix, el Tribunal Constitucional amb motiu de la finalització del mandat del Sr. François Luchaire com a magistrat constitucional va organitzar una recepció de comiat a la qual van assistir representacions de les autoritats andorranes.

B) Internes

Biblioteca

D'ençà de la seva creació, el Tribunal Constitucional ha manifestat la voluntat constant de disposar d'un fons bibliotecari suficient per facilitar i assegurar documentalment els treballs dels magistrats i de la Secretaria General. Aquest fons bibliotecari està obert a consultes i préstecs per part d'institucions i administracions públiques i dels col·lectius professionals interessats.

En l'actualitat la biblioteca del Tribunal disposa de vora 3.000 llibres, de publicacions periòdiques i de diversos reculls de legislació i jurisprudència constitucional internacional en suport digital. Aquest augment ha fet que el Tribunal Constitucional es dotés d'un programa informàtic més adaptat a les seves necessitats que permet una organització i un funcionament òptims de la biblioteca del Tribunal.

Jurisprudència

En compliment del que disposa l'article 7.2.h) del ROFTC, que encomana al secretari general "recopilar, classificar i publicar la doctrina constitucional del Tribunal", el Tribunal Constitucional procedeix a editar el quart volum de la seva jurisprudència constitucional, que recull les decisions (autes i sentències) dictades en el decurs de l'any 1998 i 1999. D'aquest darrer volum se n'editaran 1.000 exemplars, 500 dels quals seran tramesos als representants de tots els poders públics andorrans, als col·lectius professionals directament vinculats amb la tasca del Tribunal, als òrgans de justícia constitucional o de competència equivalent estrangers i a nombroses facultats de dret i departaments de dret constitucional. La seva distribució és gratuïta i es troba a disposició de les persones interessades a la Secretaria General del Tribunal.

Aquest quart volum de jurisprudència constitucional recull les resolucions (autes i sentències) dictades des del 16 de gener de 1998 fins al 17 de desembre de 1999. El volum es completa amb quatre índexs (índex de les disposicions que han estat objecte d'impugnació o de conflicte davant del Tribunal, índex de les disposicions que han estat afectades per declaració de nul·litat o de derogació pel Tribunal, tesaurus sistemàtic de conceptes o matèries tractades en cada resolució, i índex de disposicions citades en la fonamentació jurídica de les decisions), concebuts per proporcionar la màxima utilitat al recull jurisprudencial i per facilitar-ne la consulta. Així mateix, s'adjunta un seguit de quadres estadístics

referents a l'activitat del Tribunal en el decurs dels seus sis primers anys de funcionament.



V. DE LA PRESIDÈNCIA I ELS MAGISTRATS DEL TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

A) De la Presidència del Tribunal Constitucional

D'acord amb el que disposa la Constitució i la LQTC, i d'acord amb el resultat del sorteig celebrat en la sessió constitutiva del Tribunal Constitucional, de data 17 de desembre de 1993, el dia 17 de desembre de 1999 es va formalitzar l'acte de cessament del Sr. Miguel Ángel Aparicio Pérez en el càrrec de president del Tribunal Constitucional, i del Sr. Pere Vilanova Trias en el càrrec de vicepresident. Seguidament el Sr. Pere Vilanova Trias va prendre possessió del càrrec de president del Tribunal Constitucional i el Sr. Joan Josep López Burniol va prendre possessió del càrrec de vicepresident del Tribunal.

B) Dels magistrats del Tribunal Constitucional

D'acord amb el que disposa l'article 96 de la Constitució en relació amb el règim rotatori de finalització del mandat dels magistrats constitucionals, precepte desenvolupat en els articles 14 i 15 i en les disposicions transitòries primera i segona de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, el magistrat Sr. François Luchaire va finalitzar el seu mandat de sis anys, el dia 29 de novembre. Per aquest motiu, el president del Tribunal Constitucional es va dirigir el passat dia 20 de setembre al M.I. Sr. Francesc Areny Casal, síndic general, per tal que el Consell General volgués procedir al nomenament del magistrat constitucional corresponent.

En el dia d'avui, el síndic general ha comunicat al Tribunal Constitucional que el Consell General, en la seva sessió del dia 16 de desembre, va designar el Sr. Philippe Ardant com a magistrat constitucional. L'acte de prestació de promesa o jurament davant del síndic general està previst pel proper dia 14 de gener, a la Casa de la Vall. El Sr. Philippe Ardant cessarà en el seu mandat com a magistrat constitucional quan hagin transcorregut 8 anys des de la data de presa de possessió del càrrec.

VI. DEL PERSONAL AL SERVEI DEL TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

De la lletrada del Tribunal

Amb data 30 de desembre de 1998, el Govern va publicar en el Butlletí Oficial del Principat d'Andorra un edicte de convocatòria per cobrir el càrrec de lletrat del Tribunal Constitucional.

Després d'efectuar l'avaluació dels candidats al càrrec d'oficial lletrat del Tribunal, el 16 de gener de 1999 el Ple del Tribunal Constitucional va acordar proposar la Sra. Rosa M. Ruiz Guerrero per al càrrec esmentat.



VII. DEL PRESSUPOST I LA SEVA ADMINISTRACIÓ

Preparació

El Tribunal Constitucional té atribuïda l'administració del seu pressupost segons els articles 9.g) i 27.f) de la LQTC, i així mateix, elabora el seu propi projecte de pressupost. El Ple del Tribunal, després d'aprovar el projecte de pressupost, el tramet al cap de Govern sol·licitant-li que l'incorpori al Projecte de Llei del pressupost general.

Administració

D'acord amb la Llei General de les Finances Públiques, de data 19 de desembre de 1996, i sota les directrius establertes pel president del Tribunal, la Secretaria General assumeix l'execució i la liquidació del pressupost. S'informa mensualment el president del Tribunal i s'informa trimestralment el Ple del Tribunal de l'estat d'execució del pressupost. El Ple del Tribunal fiscalitza l'execució del pressupost i n'aprova la liquidació, abans de trametre-la al Govern.

- Liquidació de comptes relativa al pressupost del Tribunal Constitucional per a l'any 1998

El dia 18 de setembre de 1999 el Ple del Tribunal va analitzar i aprovar la liquidació de comptes presentada per la Secretaria General en relació amb el pressupost del Tribunal de l'any 1998. La Llei del pressupost general per a l'any 1998 va autoritzar una transferència corrent al Tribunal Constitucional per un import de 68.806.715.- pessetes. En data 31 de desembre de 1998, el Tribunal Constitucional no havia executat la totalitat del seu pressupost. L'import dels crèdits no utilitzats és de 19.644.946.- pessetes (28,55%). A més, el Tribunal ha tingut uns ingressos no pressupostats, corresponents als interessos bancaris, per un import de 945.718.- pessetes.

La liquidació de comptes va incorporar les recomanacions suggerides pels responsables de l'auditoria dels comptes del Tribunal de l'exercici pressupostari de l'any 1997.

D'acord amb l'encàrrec de la Comissió Legislativa de Finances i Pressupost del Consell General, en el decurs del mes d'octubre de 1999, s'han portat a terme, per part de l'equip auditor de Gassó Cia Auditors SL, els treballs d'auditoria de la liquidació de comptes del Tribunal Constitucional, tancats a 31 de desembre de 1998.

- Pressupost del Tribunal Constitucional per a l'any 1999

El pressupost del Tribunal Constitucional elaborat i aprovat en la Llei de pressupost general per a l'any 1999 és de 68.806.715.- pessetes. Aquesta xifra representa un 0,21% del conjunt del pressupost de despesa previst en la Llei del pressupost per al 1999. Aquesta quantitat no representa cap increment en xifres absolutes en relació amb el pressupost de l'any 1998.

- Projecte de pressupost del Tribunal Constitucional per a l'any 2000

El projecte de pressupost que el Tribunal Constitucional ha elaborat per a l'any 2000 fixa la previsió global de la transferència corrent per fer front a les despeses de funcionament del Tribunal en 68.806.715.- pessetes. Aquesta quantitat no representa cap increment en xifres absolutes en relació amb el pressupost de l'any 1999. Aquest projecte de pressupost es va incorporar al projecte de Llei del pressupost general per a l'exercici del 2000. El projecte de Llei està pendent d'aprovació pel Consell General.



VIII. DE LA SEVA APROVACIÓ

Prenent com a base els materials lliurats per la Secretaria General del Tribunal, el Sr. Miguel Ángel Aparicio Pérez va presentar al Ple del Tribunal un primer projecte de Memòria que, després del debat pertinent, i una vegada introduïdes les modificacions suggerides pels magistrats, s'ha convertit en una nova redacció, que ha estat aprovada pel Tribunal en la seva sessió del dia 17 de desembre de 1999.

Aquesta Memòria serà lliurada al M.I. Sr. Francesc Areny Casal, síndic general del Principat d'Andorra, pel Ple del Tribunal Constitucional, per al coneixement del Consell General.

Andorra la Vella, desembre de 1999



Annex

La sobirania en el món europeu

Andorra és un Estat sobirà: la seva Constitució ho afirma diverses vegades. En primer lloc al preàmbul, que declara que «el poble andorrà, amb plena llibertat i independència, i en l'exercici de la seva pròpia sobirania ha adoptat sobiranament la present Constitució».

La frase és important des de dos punts de vista; en primer lloc, consagra la sobirania d'Andorra i, en segon lloc, fa del poble el titular de la sobirania.

L'article primer paràgraf 3 repeteix la mateixa idea, però a més precisa com exerceix el poble aquesta sobirania: disposa que «la sobirania resideix en el poble andorrà, i que l'exerceix a través del sufragi i de les institucions establertes per la present Constitució».

Finalment, d'acord amb la primera disposició addicional, les relacions entre Andorra, Espanya i França s'estableixen «sobre la base del respecte de la sobirania, la independència i la integritat territorial d'Andorra».

Totes aquestes frases tenen importància.

En primer lloc, fan del poble andorrà el titular de la sobirania.

En segon lloc, aquestes frases signifiquen que el poble exerceix aquesta sobirania, sia a través del seu vot sia a través de les decisions de les institucions establertes per la Constitució, és a dir, els coprínceps, el Consell General, el Govern, la Justícia i el Tribunal Constitucional; però l'expressió «establertes per la Constitució» limita els poders de cadascuna de les institucions esmentades als previstos per la Constitució. En particular, és el cas dels coprínceps i el Tribunal Constitucional, sobretot perquè no procedeixen del vot del poble andorrà. Com la major part de les constitucions que fan referència a la sobirania i precisen com s'exerceix, la Constitució andorrana no en precisa ni el contingut ni l'extensió. Avui voldria convidar-los a llur recerca.

Cal descartar una concepció —antiga— de la sobirania. És aquella que en les monarquies feia del cap de l'Estat, és a dir, el rei o l'emperador, el sobirà, que disposava aleshores d'un poder il·limitat de comandament. En les monarquies, avui, el cap de l'Estat ha conservat la seva qualitat de sobirà, però ha perdut aquest poder il·limitat de comandament.

L'any 1789 els homes de la Revolució Francesa van retirar al rei aquesta sobirania entesa així però no la van suprimir; van declarar que pertanyia des d'aleshores a la nació. Però aquesta nació només era un mite purament imaginari. Per aquest motiu, la Constitució del 1791 disposava que la nació només podia exercir la sobirania mitjançant la seva representació. Cal esperar

fins a l'any 1793 perquè li sigui reconeguda la sobirania al poble, que aleshores l'exercia directament mitjançant les assemblees primàries o el referèndum. Així, durant més d'un segle es va oposar la sobirania nacional exercida pels representants, a la sobirania popular exercida directament pel poble. Les constitucions franceses dels anys 1946 i 1958 van posar fi a aquesta controvèrsia en disposar que la sobirania nacional pertany al poble que l'exerceix, sia a través del referèndum, sia a través dels seus representants. La Constitució d'Andorra ha fet el mateix en disposar que el poble exerceix la sobirania (no fa servir l'adjectiu nacional per qualificar la sobirania) a través del sufragi i de les institucions establertes per la Constitució.

Es pot considerar que el poble i aquestes institucions exerceixen la sobirania concebuda com un poder il·limitat de comandament? Pel que fa al poble, la resposta és sens dubte afirmativa, car a través del referèndum pot modificar la Constitució i acceptar qualsevol disposició que li sembli convenient.

Certament, segons els articles 45.1.a i 76 per a les lleis ordinàries, i segons els articles 106 i 107 per a les lleis constitucionals, són els coprínceps —o fins i tot un sol dels dos (article 45.3)— els qui convoquen els electors amb vista a les operacions de referèndum, i després a més aproven la llei referendària. Però només ho fan amb la contrasignatura del cap de Govern o del síndic general «que n'assumeix la responsabilitat política» (article 45.1.c).

A França s'ha plantejat la qüestió de saber si el jutge constitucional pot censurar una llei referendària. Dues vegades (7 de novembre de 1962 i 23 de setembre de 1992) el Consell Constitucional ha donat una resposta negativa en considerar que la llei referendària constitueix «l'expressió directa de la sobirania nacional». Per tant, és molt probable que el Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra respongués de la mateixa manera exactament per les mateixes raons.

Per tant, cal deduir que el poble, a Andorra com a qualsevol altre país democràtic, disposa d'un poder il·limitat de comandament. Tanmateix, és convenient fer aquí una reserva. Aquest poble només pot decidir si és consultat segons un dels procediments previstos per la Constitució, és a dir, la iniciativa ha de venir del cap de Govern amb l'acord del Consell General per a les lleis ordinàries (article 76); per a les lleis constitucionals la iniciativa pot provenir dels coprínceps conjuntament o dels membres del Consell General (article 105), però exigeix després l'acord de les dues terceres parts dels membres d'aquest últim.

La sobirania entesa com un poder il·limitat de comandament pot ser exercida per un altre òrgan que no sigui el poble?

Es podria creure que sí, puix que l'article 1.3 disposa que el poble exerceix la sobirania «a través del sufragi i les institucions establertes per la present Constitució».

Ara bé, cap òrgan de l'Estat que no sigui el poble no disposa d'un poder il·limitat de comandament. El mateix poder legislatiu és limitat per la Constitució, i el Tribunal Constitucional vetlla pel respecte d'aquests límits; els coprínceps

invoquen els electors amb vista a les eleccions o les operacions de referèndum, però no són ells els qui decideixen sobre els textos que se sotmetran al poble. Per la seva banda, el Tribunal Constitucional només jutja en els casos previstos per la Constitució.

Aleshores, si cap òrgan de l'Estat no disposa d'un poder il·limitat de comandament, però aquests òrgans exerceixen la sobirania, això vol dir que la sobirania té un significat diferent d'un poder il·limitat de comandament.

Així, es pot considerar que el poble disposa d'un poder il·limitat de comandament (amb la condició que se'l consulti); però aquest és el principi mateix de la democràcia; el concepte de sobirania no hi afegeix res.

Quant als òrgans de l'Estat, no n'hi ha cap que disposi d'un poder il·limitat de comandament; cadascun ha rebut algunes competències. Quan les aplica, es considera que és el poble qui exerceix la sobirania. Per això, el segon apartat de l'article 3 de la Constitució francesa disposa que «cap sector del poble ni cap individu no es pot atribuir» l'exercici de la sobirania.

Ens adonem així que la sobirania no és sinó la suma o la totalitat de les competències que s'exerceixen en una societat determinada.

Pretendre que quan un òrgan de l'Estat aplica una competència no exerceix la sobirania i que és el poble qui l'exerceix sembla molt teòric. La realitat són les competències i la seva distribució entre els òrgans de l'Estat.

En principi, és el poble qui disposa de totes les competències: és el principi democràtic; els òrgans de l'Estat només tenen competències limitades: és el principi de l'Estat de dret.

La sobirania no hi afegeix res. En alguns països sembla inútil i ni tan sols la Constitució no en parla: és el cas de Bèlgica, Dinamarca i els Països Baixos. La d'Alemanya només en parla recentment i solament per permetre transferències de competència a organitzacions internacionals. Però als països com ara França i Andorra, on la Constitució dóna molta importància a la sobirania, el jurista li ha de reconèixer un sentit.

I aquest sentit és el següent: el sobirà, és a dir, el poble en els sistemes democràtics, disposa de totes les competències. La sobirania és, per tant, la suma de les competències i, d'una manera més especial, la competència suprema que els alemanys anomenen *Competenz kompetenz*, és a dir, la possibilitat de definir —i de limitar— la pròpia competència (autolimitació) i de distribuir les competències entre els òrgans de l'Estat.

Entesa com una suma de competències, la sobirania no és poder il·limitat de comandament. Al contrari, pot limitar-se a través de la transferència de les competències que la componen, dividir-se o disminuir parcialment.

Ha deixat de ser aquell somni de pedra amb què somniava Baudelaire.

*“Je suis belle et mortelle comme un rêve de pierre
Et mon sein où chacun s’est meurtri tour à tour
Est fait pour inspirer au poète un amour éternel et muet ainsi que la matière”¹*

Però tanmateix continua essent sobirania i només el sobirà la pot dividir.

Aquesta circumstància és el que permet entendre la seva importància en les relacions internacionals.

Des del punt de vista de les relacions internacionals, l’afirmació de la sobirania de l’Estat planteja tres problemes.

1. Pot trobar-se lligat l’Estat, per unes regles que no ha promulgat?
2. Té capacitat l’Estat, per transferir alguns dels seus poders a unes autoritats que no depenen d’ell?
3. Tenen els tractats i acords internacionals una autoritat superior a la de les mateixes lleis constitucionals de l’Estat?

1. Sobre el primer punt, la Constitució francesa i la Constitució andorrana s’assemblen molt.

El preàmbul de la Constitució francesa de l’any 1958 confirma el preàmbul de la Constitució de 1946; ara bé, en l’apartat 14 d’aquest últim preàmbul, es troba la frase següent: «La República francesa, fidel a les seves tradicions, es conforma a les regles del dret públic internacional». El Consell Constitucional va considerar que formava part de les seves regles del dret públic internacional la coneguda màxima llatina: *Pacta sunt servanda*; que impedeix que es pugui posar en dubte la validesa d’un tractat ratificat i publicat de manera regular.

Per la seva banda, la Constitució andorrana disposa en l’article 4.3 que «Andorra reconeix els principis del dret internacional públic admesos universalment».

Certament, es pot pensar que aquestes regles no són exteriors a l’Estat; França ha contribuït des de fa molt de temps a l’elaboració d’aquest tipus de regles o principis; evidentment, això no succeeix tant en el cas d’Andorra, que en certa manera troba en herència aquest conjunt de regles jurídiques. Tanmateix, es planteja la qüestió del dret consuetudinari; sovint es discuteix sobre l’existència d’uns costums determinats; és el cas per exemple dels costums afirmats pel Ministeri Fiscal francès i negats per un jutge d’instrucció francès, els quals impedirien perseguir un cap d’Estat en funcions.

¹ *Sóc bella i mortal com un somni de pedra
I el meu si on tothom s’ha ferit ara i adés
Fet per inspirar al poeta un amor etern i mut com la matèria.*

2. Sobre el segon punt, és a dir, si l'Estat pot transferir a una organització internacional alguns dels seus poders, la jurisprudència del Consell Constitucional francès ha marcat una evolució tan interessant com polèmica, mentre que la Constitució andorrana permet evitar la part essencial de la discussió. En primer lloc, el Consell Constitucional va considerar aquestes transferències de poder eren transferències de parts de sobirania. En la seva decisió dels dies 29 i 30 de desembre de 1976 va establir que, tot i que França pot permetre limitacions de sobirania, cap disposició de la seva Constitució «no autoritza transferències de la totalitat o d'una part de la sobirania nacional a cap organització internacional». Aquesta distinció entre limitacions possibles i transferències contràries a la Constitució és molt discutible, ja que en realitat la limitació és conseqüència d'una transferència; així, si els països membres de la Comunitat Europea han limitat la seva competència duanera és perquè l'han transferida a la mateixa Comunitat. Però el que és més important és que la sobirania, entesa com un poder il·limitat de comandament, no es pot dividir en fragments, i la noció de parts de sobirania no té sentit.

Per això el Consell Constitucional ha renunciat a aquesta noció. La seva decisió del 9 d'abril de 1992 abandona la noció de parts de sobirania i la substitueix per la noció de competències, molt més senzilla i més exacta. El Consell considera que la Constitució no s'oposa a la transferència de competències amb la condició que no «afecti les condicions essencials d'exercici de la sobirania nacional»; per això va caldre revisar la Constitució per poder ratificar el Tractat de Maastricht a causa de les transferències que preveia aquest Tractat en matèria monetària i d'entrada i de circulació dels estrangers al territori de la Comunitat.

Més endavant el Consell Constitucional va anar molt més lluny amb la seva decisió del 31 de desembre de 1997 sobre el Tractat d'Amsterdam, en considerar que una transferència de competència no és contrària a la Constitució, encara que faci referència a les condicions essencials d'exercici de la sobirania nacional, sempre que l'organització internacional beneficiària de la transferència de competència exerceixi aquesta competència per unanimitat; perquè, efectivament, en aquest cas França conserva un dret de veto.

Per tant, les transferències de competència només són contràries a la Constitució si, fent referència a les condicions essencials d'exercici de sobirania, permeten a l'organització internacional beneficiària exercir aquesta competència mitjançant una votació per majoria dels seus membres.

La Constitució andorrana sembla resoldre el problema d'una manera molt més senzilla: el seu article 65 anuncia que poden cedir-se, per tractat, competències legislatives, reglamentàries o judicials a organitzacions internacionals; aquest article només hi posa una condició: que el tractat sigui aprovat pel Consell General per majoria dels dos terços. Certament aquest text no exigeix com a condició de la transferència que Andorra participi en les decisions de l'organització internacional beneficiària de la transferència, però fóra difícil d'admetre que un Estat cedís una de les seves competències a un organisme

internacional en què no participa. Aquesta cessió correspondria a un règim de protectorat, i no a una posada en comú del poder corresponent.

Sens dubte el text andorrà, en permetre les transferències de competències, és molt més clar que els textos francesos fins i tot interpretats pel Consell Constitucional francès.

Però no resol tots els problemes. Efectivament, falta saber si la sobirania no s'oposa a algunes clàusules que es poden trobar en els tractats o els acords internacionals.

Aleshores abordem el tercer punt anunciat: com es pot conciliar la sobirania de l'Estat amb el principi del respecte i fins i tot segons sembla, de la superioritat dels tractats?

3. La llei és l'expressió de la voluntat general. Això és el que afirma l'article 6 de la Declaració dels drets de l'home i del ciutadà de 1789. Durant molt de temps la llei, expressió de la voluntat general, fou considerada com un acte de sobirania. Per tant, no hi havia autoritat superior a la de la llei.

La Constitució de 1946 i després la de 1958 van posar fi a aquest principi: el preàmbul de la de 1946 proclama que «amb reserva de reciprocitat, França consent a les limitacions de sobirania necessàries per a l'organització i la defensa de la pau». S'observarà que aquestes limitacions no es poden imposar; l'Estat hi ha de consentir. Generalment ho fa en forma de tractats o acords internacionals.

A més, l'article 55 de la Constitució francesa afirma que els «tractats o acords ratificats o aprovats regularment tenen, a partir de llur publicació, una autoritat superior a la de les lleis, amb reserva per a cada acord o tractat de la seva aplicació per l'altra part».

Cal destacar que aquestes dues disposicions subordinen llur aplicació a una condició de reciprocitat, la qual, però, no té el mateix contingut en els dos casos. En el primer, la limitació de sobirania només s'admet si França no és l'única que accepta aquest límit. No obstant això, el Consell Constitucional ha interpretat aquesta condició de reciprocitat de manera formal i no material. Per al Consell Constitucional, la condició compleix amb la ratificació del tractat per part dels estats signataris; no hi fa res que aquest tractat contingui clàusules diferents per a alguns d'aquests estats. É el cas, per exemple, de Dinamarca a la Unió Europea.

En el segon cas, és la superioritat del tractat sobre la llei la que depèn de l'aplicació del tractat per altres estats. Per consegüent, si el tractat no és aplicat per l'estat contractant, França no en queda alliberada, però el tractat deixa de ser superior a la llei, que per tant el pot modificar o abrogar.

Què passa a Andorra?

L'article 4 de la Constitució afirma la superioritat del tractat sobre la llei, en disposar que els tractats o acords internacionals s'integren en l'ordre jurídic andorrà a partir de llur publicació en el Butlletí Oficial del Principat d'Andorra, i no poden ser modificats o abrogats per la llei.

S'ha de remarcar que en aquest cas, naturalment, no és qüestió de reciprocitat; és evident, per exemple, que en una organització internacional Andorra no pot, per les seves dimensions i la naturalesa de la seva economia, tenir les mateixes obligacions que els estats els súbdits dels quals es compten per milions o fins i tot per desenes de milions. Aquesta consideració adquireix tota la importància per al cas en què Andorra volgués negociar la seva entrada a la Unió Europea.

Aquesta superioritat dels tractats sobre la llei té una importància fonamental des que Andorra va ratificar el Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i les llibertats. Efectivament, el jutge ha de negar-se a aplicar la llei que sigui contrària a aquest Conveni. Tot i això, si s'aplica, quines conseqüències tindrà aquesta aplicació? El Tribunal Europeu constatarà una vulneració del Conveni. Aquest Tribunal, però, no és una instància jurisdiccional superior: no pot anul·lar la decisió del jutge nacional i encara menys la llei contrària al Conveni; tot el que pot fer és condemnar l'Estat a pagar una indemnització si aquesta violació ha causat perjudici a alguna part. A més, l'Estat es veu convidat, de fet, a modificar la llei que és contrària al Conveni; dic de fet, puix que els jutges ja no l'hauran d'aplicar; el que caldrà és substituir-la. Finalment, ens trobem aquí amb un dels casos (previstos per l'article 88 de la Constitució) en els quals la llei pot permetre al jutge modificar o anul·lar una sentència definitiva.

En aquest cas hi ha una limitació del poder legislatiu o, si ens ho estimem més, de la sobirania, però no hi ha l'exercici per part de les instàncies europees d'una competència nacional. La llei nacional no s'aplica. No hi ha una limitació del poder legislatiu, no hi ha transferència de competència judicial, però hi ha transferència de competència legislativa ja que només un nou tractat podrà modificar la clàusula del Conveni europeu en què s'hagi constatat una violació.

Efectivament, tot i que les transferències de competència són possibles, també cal tenir en compte que en les Constitucions hi ha disposicions que no atribueixen competències. És el cas de les immunitats, la propietat, la llibertat d'associació, etc. Per tant, no és impossible que hi hagi una contradicció entre una constitució i un tractat internacional.

I en aquest punt es planteja una última qüestió, i aquesta vegada a Andorra com a qualsevol altre país.

En la mesura en què la Constitució és obra del poble sobirà (és el cas d'Andorra i de França puix que en aquests dos països la Constitució va ser adoptada mitjançant un referèndum popular), quina autoritat es considera superior? La de la Constitució? La del dret internacional? El Consell d'Estat francès ha donat resposta recentment a aquesta pregunta (decisió del 30 d'octubre de 1998) en afirmar que «la supremacia dels compromisos internacionals no s'aplicarà, en l'ordre intern, a les disposicions de naturalesa constitucional». D'això en podríem

concloure que s'imposa en l'ordre internacional. En realitat, les coses no són tan senzilles, i per això cal fer algunes distincions.

En primer lloc, mentre el tractat no hagi estat ratificat, correspon al jutge constitucional apreciar-ne la conformitat a la Constitució; això és el que preveuen les constitucions a França (article 54) i a Andorra (articles 46.1.b, 98.b i 101.1). Si el jutge constitucional considera que el tractat conté clàusules contràries a la Constitució, la seva ratificació requereix una revisió de la Constitució (article 54 a França, article 101.2 a Andorra). En aquest cas, preval la Constitució.

En segon lloc, és possible que no s'hagi presentat al jutge constitucional una petició tendent a examinar la constitucionalitat d'un tractat, i que aquest tractat hagi estat ratificat i publicat regularment.

En aquest cas, el Consell Constitucional considera que, d'acord amb la màxima *Pacta sunt servanda*, el tractat s'ha d'executar i que la seva validesa no es pot discutir (decisió del 8 d'abril de 1992). El Tribunal Constitucional d'Andorra no ha hagut de pronunciar-se sobre una situació semblant; avui dia, com que ja no en sóc membre, puc dir que em penso que seguiria l'exemple del Consell Constitucional francès. En aquest cas, preval el dret internacional.

En tercer lloc, si després de la ratificació d'un tractat s'escaigués una llei constitucional contrària a aquest tractat, hauria d'aplicar aquesta llei constitucional el jutge? A aquesta pregunta, responc que sí. Efectivament, és la Constitució la que prescriu l'aplicació del tractat (article 54 en el cas de la Constitució francesa i 3.4 en el cas de la Constitució andorrana); el jutge només l'aplica per ordre de la Constitució; si aquest conjunt de lleis ordena que no s'apliqui el tractat se n'ha d'abstenir.

Aquest cop torna a prevaler la Constitució; però en la mesura en què l'Estat refusa aplicar un tractat que ha ratificat compromet la seva responsabilitat en l'àmbit internacional i pot ser condemnat per una jurisdicció internacional a pagar indemnitzacions que cobreixin el perjudici sofert.

Conclusió

Quan faig la pregunta «Què queda avui dia de la sobirania?», molts tenen tendència a respondre de manera abrupta «gairebé res».

És cert que l'interès general que representava el poble sobirà i que era un interès nacional tendeix cada cop més a esdevenir un interès europeu o fins i tot mundial. Hi ha, aleshores, lloc per a la sobirania, i en particular per a la sobirania nacional? A tots els països membres de la Unió Europea hi ha grans controvèrsies que enfronten els sobiranistes d'una banda amb els europeistes i els mundialistes de l'altra.

Evidentment es planteja la qüestió: què esdevé avui dia la sobirania? En la mesura en què la sobirania és una suma de competències tot depèn del nombre més o menys important de competències transferides a les organitzacions internacionals; a aquest fet, cal afegir-hi, naturalment, les limitacions econòmiques o socials que obliguen els estats a harmonitzar llurs polítiques. Cada cop més per exemple els sindicats tenen tendència a voler unificar -per dalt- el dret social.

Però, sigui quina sigui la importància d'aquestes transferències i d'aquestes limitacions, al jurista li queda un element que permet caracteritzar la sobirania i afirmar, per exemple, que per als països de la Unió Europea la sobirania ha continuat essent nacional i no ha esdevingut europea. L'estat disposa en principi de totes les competències; només ha perdut les que ha transferit. En canvi, la Unió Europea només disposa de les competències, limitades necessàriament, que li han estat transferides. Ella mateixa no pot determinar les seves competències. Les de l'estat són el principi. Per tant, la sobirania de l'estat és encara el principi. *Competenz, kompetenz*, tal com diuen els alemanys: avui dia la sobirania és el poder de l'estat, d'escollir l'exercici dels seus poders, sia pels seus súbdits, sia a través de la posada en comú —sense condició de durada— dels seus mateixos poders amb altres estats. Si algun dia hi hagués més competències transferides a la Unió Europea de les que mantinguessin els estats, aquests estats no haurien perdut la sobirania i Europa no l'hauria conquerit car correspon als primers establir l'abast dels poders de la segona.

François Luchaire

